

Tviler på emosjonell intelligens

Øystein Helmikstøl

journalist i Psykologtidsskriftet

Hallvard Føllesdal er overbevist: EQ-forskere dysser ned viktig informasjon.

– Du har vært et år på Yale University i USA i laboratoriet til Peter Salovey, psykologen bak en av de mest kjente EQ-testene. Hva fant du ut?

– Jeg fant ut at skårene fra enkelte spørsmål i MSCEIT (Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test, red.anm.) blir utelatt når testen blir skåret. Da jeg spurte om årsaken, var svaret at statistiske analyser hadde vist at de bør utelates. Da er det rart at spørsmålene er med i det hele tatt. Jeg brukte mye tid på å analysere og forstå hvorfor spørsmålene ikke fungerer. De ser ut til å være like relevante som alle de andre spørsmålene i testen. For en av de fire skalaene klarte jeg å finne ut hva som var galt.

– Hva var galt?

– I skalaen *persepsjon av emosjoner* fant jeg at man fjerner skårene fra de få spørsmålene som tilsynelatende måler det man ønsker å måle, det vil si evne til å oppfatte følelser som blir uttrykt i ansikter. Man sitter da igjen med skårer som måler evne til å oppfatte følelser som *ikke* er uttrykt i ansikter, altså det motsatte av hva man ønsker å måle. Forlaget utelater også skårer fra andre skalaer basert på tilsvarende statistiske analyser. Dette er tegn på at noe er galt. Men man bør skjønne hva som er galt, før man utelater skårene fra testen. Det at en rekke skårer blir utelatt, er informasjon som blir dysset ned. Du må lese litteraturen ganske grundig før du blir oppmerksom på det. Når jeg treffer forskere på konferanser i utlandet, er de ikke klar over dette. Åpenhet om det ville jo ha svekket testens troverdighet.

– Er dette juks?

– Det er svært uheldig når forskerne ikke er åpne om at skårene fra en del av spørsmålene i testen blir utelatt før resultatene beregnes. Det gjør det vanskelig for andre forskere å vurdere kvaliteten av testen. Og brukeren legger selvsagt ikke merke til dette.

– Har du snakket med Peter Salovey selv om det?

– Jeg har sendt ham kopi av artikler jeg har skrevet, men jeg har ikke diskutert resultatene mine inngående med ham, nei. Han er klar over funnene og at testen ikke er optimal.

– Hva er problemet med MSCEIT?

– Både reliabilitet og validitet. Mange av skalaene gir ikke reliable skårer, de er ikke pålitelige nok. Og i publiserte artikler brukes en metode som kalles parsellering, som gjør at de psykometriske kvalitetene ser flotte ut selv når de underliggende skårene ikke henger på greip. Og så kan man spørre om den fanger opp hva som faktisk er emosjonell intelligens. Det er ikke bare jeg som lurer på det, det er et helt forskningsfelt som nå er kritisk til om man kan måle emosjonell intelligens. Teorien om emosjonell intelligens er jo laget av Peter Salovey og John Mayer, og testen er den viktigste evidensen for teorien. Noen sier at testen er gullstandarden for å måle emosjonell intelligens. Når testen ikke fungerer, kan man spørre hva som er det empiriske belegget for teorien. Da er dette alvorlig. Testen ser flott ut, men de som vil granske den nærmere, vil finne mye grums.

– Emosjonell intelligens er avgjørende hos ledere, har jeg hørt. Tidligere politileder, nå forfatter Hanne Kristin Rohde holder foredrag om det.

– Jeg kan forstå at hun sier det hun sier. Hvis vi leser litteratur om emosjonell intelligens, er det mange som sier at emosjonell intelligens er viktig i ledelse. Men hva mener Rohde med emosjonell

intelligens? Det forskerne er uenige om, er om emosjonell intelligens er en type intelligens som er noe annet enn generell intelligens og personlighet.

– Hvordan kan det ha seg at emosjonell intelligens-begrepet har blitt så populært, til tross for svak forskning?

– Daniel Goleman, med doktorgrad i psykologi, har skrevet en av de mest solgte bøkene om dette. Han sier at for å lykkes i arbeidslivet er *emosjonell intelligens* fire ganger så viktig som *intelligens*. Da får jo mange lyst til å finne ut mer om hva det er, og prøve å måle det. Han skriver om EI som om det er noe helt nytt, men det han sikter til, er gjerne egenskaper vi har visst om i mange tiår.

– Hvorfor trenger vi ikke begrepet emosjonell intelligens?

– Hvis vi skal beholde begrepet, må vi uttrykke mye mer presist hva vi legger i det. Ulike forskere legger per i dag helt ulike ting i EI.

– Hvis begrepet ikke beskriver hvordan vi forstår, leser, håndterer eller mestrer følelser – hvilke begreper skal vi bruke i stedet?

– De begrepene du brukte der, kanskje?

– Hvordan har din forskning, som stiller spørsmål ved om emosjonell intelligens finnes, blitt mottatt?

– Noen forskere har antydnet at resultatene skyldes kulturelle forskjeller, selv om jeg viser at det ikke er tilfellet. Andre har valgt ikke å forholde seg til funnene. Internasjonal forskning peker etter hvert i samme retning, og mange forskere stiller nå spørsmål til testen, slik jeg har gjort. Men hvis du finner at emosjonell intelligens ikke har betydning, så er det ikke så lett å få publisert det.

– Er emosjonell intelligens først og fremst et eksempel på en psykologisk industri og ikke psykologisk forskning?

– Det er et diffust, men populært begrep, og mange tjener gode penger på emosjonell intelligens. For eksempel ved å lage tester som skal måle det. Det er vel derfor det finnes så mange EI-tester. Men vi har jo i mange år hatt en mengde gode tester som måler disse egenskapene, uten at det blir kalt emosjonell intelligens.

– Det er for lite sex i spaltene våre. Forskning viser ifølge VG Forbruker at kvinner som skårer høyt på emosjonell intelligens-tester, lettere får orgasme enn andre.

– Hehe. Jeg er kritisk til konklusjonen. All forskning om emosjonell intelligens bør man forholde seg kritisk til, og om denne studien bør man spørre hva som legges i begrepet «emosjonell intelligens». Hva er det de har målt? Så kan man undersøke hvorfor denne sammenhengen er der. EQ er et ullent og upresist begrep. Noen mener at EQ-begrepet brukes om alle positive egenskaper som ikke er intelligens. Da kan det benyttes i nesten hvilken som helst sammenheng, også i forbindelse med orgasme hos kvinner. På EQ-feltet er det mye forskning som ikke er seriøs, godt utført eller presis.

Hvorfor NÅ?

- Det er lite som tyder på at emosjonell intelligens er av stor betydning i arbeidslivet, skriver Hallvard Føllesdal i en fagartikkel på side 192.
- Føllesdal er førsteamanuensis i organisasjonspsykologi ved Handelshøyskolen BI.